

LIVET

I DANDERYDS KYRKA

Historikern Maja Hagerman
fascineras av medeltidskyrkan

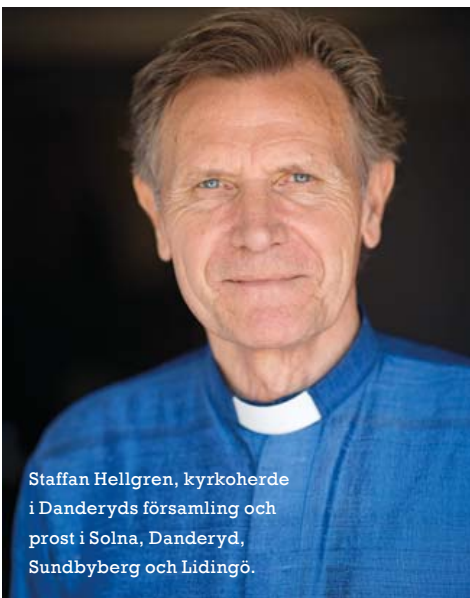
Adelsdamen Ebba Grip
lät bygga barockt

Hitta kyrkans skatter
med vår guide

I glädje och sorg

Danderyds kyrka är ett historiskt tidsdokument med anor från 1100-talet.

– Men det är inget museum. Det viktigaste i en kyrka är alltid människorna, säger kyrkoherde Staffan Hellgren.

Staffan Hellgren, kyrkoherde i Danderyds församling och prost i Solna, Danderyd, Sundbyberg och Lidingö.

– DET FINA MED KYRKORUMMET

är att det är den enda byggnad i samhället som rymmer alla känslor. Kyrkan har en lång tradition av tro, andlighet och mänskligt sökande i glädje och i sorg.

Det säger Staffan Hellgren, kyrkoherde i Danderyds församling.

– Alla de olika delarna befruktas varandra och skapar en djup innerlig känsla i kyrkan. Det sitter liksom i väggarna. Jag undrar vad de här kyrkvalven har hört genom århundradena.

Staffan Hellgren tycker om att vara i Danderyds kyrka. Han beskriver den som vacker och stämningsfull, med ett magiskt ljus.

– Jag tänker ofta på att det är en rikedom och en gåva att få ha ett kyrkorum som arbetsplats och att jag får möta människor

i djupa livsfrågor på min arbetstid.

Som kyrkoherde kan han sitta i fackliga förhandlingar, en ledningsgrupp eller ett lönesamtal samma dag som han ska hålla i en begravning.

– Jag kommer alltid i god tid till kyrkan för att samla mig, släppa det som varit och gå in i det nya.

Staffan Hellgren har arbetat som präst sedan 1977 och han har utfört många dop, vigslar, begravningar och gudstjänster.

– En del kanske tror att det är något man gör på rutin. Men det blir aldrig så. Varje förrättning är ett möte med nya människor och det blir unikt varje gång. Och jag vet aldrig när en helig stund uppstår.

De brudpar han möter ber han att koppla av, njuta av dagen och släppa all planering.

– I kyrkan är prästen vägledare och

guide. Kyrkan förvaltar riterna kring vigsel, dop, begravning och gudstjänst och de tål att upprepas. Ibland kan jag märka att en bibeltext, exempelvis under ett dop, plötsligt griper tag i föräldrarna.

I kyrkan talas flera språk samtidigt, menar Staffan Hellgren. Genom byggnaden, utsmyckningen och färgerna. Genom musiken och i det talade ordet.

- De sammanfaller och förstärker

varandra. Dessutom är bibeltexter, psalmer och predikan valda för att tillsammans uttrycka dagens tema.

Predikan är i bästa fall ett samspel mellan den som predikar och de som lyssnar.

- När man skrivit en predikan vet man aldrig riktigt hur den landar, vad som händer i kyrkorummet. Ibland har jag känt att det här kanske inte var min bästa dag, men just då kan det komma fram någon

som säger "det du sa var mitt i prick vad jag känner".

I Danderyds kyrka predikar han från den 400 år gamla predikstolen när det är mycket folk i kyrkan - där hörs och syns prästen bättre.

- När det är många i kyrkorummet behöver jag ladda mer rent fysiskt och ta in rummet. Det finns en styrka och en kollektiv kraft i att vara många. Att sjunga ➡

FOTO: STAFFAN HELLGREN

”När det är många i kyrkorummet behöver jag ladda mer rent fysiskt och ta in rummet. Det finns en styrka och en kollektiv kraft i att vara många.”

► tillsammans i en fullsatt kyrka, exempelvis vid en första adventsgudstjänst, och det drar på med orgel, trumpet och pukor – det är en kolossal upplevelse.

Är det få personer i kyrkan använder han sig av en intimare ton.

– I en liten samling kan man komma väldigt nära varandra, säger Staffan Hellgren, som tycker att fler skulle pröva på att gå i kyrkan oftare.

– Det är lite som att ha ett träningskort på ett gym men bara gå dit några gånger om året. För att det ska göra nytta är det bra att träna mer regelbundet. Likadant är det med att gå i kyrkan. Tron är en färskvara och vi behöver fylla på. Det är därför vi har gudstjänst varje vecka där vi tar upp olika frågeställningar och teman.

Hur är det att arbeta i en så gammal byggnad?

– Vi ska ta med oss det gamla och sköta och vårda det som tidsdokument, men kyrkan får inte bli ett museum. Det viktigaste i en kyrka är alltid människorna, församlingen.

Danderyds församling arbetar med att göra kyrkan mer tillgänglig när det gäller ljus och ljud. Man undersöker även om värmesystemet går att byta ut för att bli mer miljövänligt.

– Vi har även tittat på kyrkan utifrån ett barnperspektiv. Exempelvis är kyrkbänkarna inte så bra för en tre-, fyraåring – barnet ser ingenting. Därför har vi gjort om gamla sakristian till ett barnrum där barnen kan leka och rita, men ändå ta del av stämningen i en gudstjänst i kyrkan.

Genom åren har Staffan Hellgren varit med om en del oförutsedda händelser – som att sätta igång klockringningen utan att kunna stänga av den, leta efter ingången i altarringen utan att hitta den eller svimma mitt under en gudstjänst.

– Det blir komiskt efteråt, säger Staffan Hellgren och skrattar. En gång döpte jag ett barn och hällde vattnet tre gånger på barnets huvud. Då sa bebisens storebror högt och tydligt: Han glömde schampo!

När kan det kännas svårt att vara i kyrkorummet?

– När man har begravningar av små barn eller unga människor. Det är väldigt tungt och jag blir själv mycket berörd. Och samtidigt, då behövs kyrkans rit och rum mer än någonsin ♦

900 år

med Danderyds kyrka

Redan i början av 1100-talet tror man att det fanns en liten träkyrka på samma plats som Danderyds kyrka står idag.

Omkring år 1400 uppfördes en liten enskeppig gråstenskyrka med sakristia.

Under stormaktstiden var det ätten Banér, vilka bodde på Djursholms slott, som byggde ut och smyckade Danderyds kyrka i omgångar.

Omkring år 1570 lät Gustaf Banér utvidga kyrkan till en nästan kvadratisk tvåskeppig hallkyrka. Under 1600-talets första årtionden lät Svante Banér och hans fru Ebba Grip bygga ut kyrkorummet ytterligare till en treskeppig kyrka – så som kyrkan ser ut idag. Klockstapelns öster om kyrkan är uppförd 1728.

Danderyds kyrka, som exteriört har formen av en medeltida salkyrka med anslutande sakristia, har restaurerats under 1700-, 1800- och i början av 1900-talet. Den senaste restaureringen gjordes 1976 då kyrkan även fick stora serviceutrymmen som byggdes under jord. Danderyds kyrka är skyddad enligt lagen om kulturminnen.

KÄLLA: STOCKHOLMS STIFT

Läs mer om Danderyds kyrka och kyrkans historia: danderydsforsamling.se

”Jag känner mig hemma här”

– Jag är här nästan varje dag, säger kyrkvärden Astrid Roos Ydell när hon visar runt i Danderyds kyrka.

TEXT MIA SJÖSTRÖM
FOTO ELLIOT ELLIOT

ASTRID ROOS YDELL har varit kyrkvärd i 25 år. Dessutom är hon förtroendevald i kyrkorådet sedan 30 år tillbaka och har suttit fyra decennier i kyrkofullmäktige. Hon är även inventarieansvarig för de över 400 föremål som finns i Danderyds kyrka, ingår i rutgruppen som städar och putsar silver, hon stryker textilier och var tidigare ansvarig för altarblommorna. Det Astrid Roos Ydell inte vet om Danderyds kyrka är inte värt att veta.

När hon visar kyrkan för besökare brukar hon berätta om gravmonumentet över Ebba Grip och Svante Banér och om de 19 kistor som finns i gravkoret under. Hon visar de två krucifixen från medeltiden och skulpturen av Maria och Jesusbarnet där Maria har ett fyrkantigt hål i magen – en

relikgömma där luckan trillat bort. Men Astrid Roos Ydells favoritföremål är predikstolen från 1600-talet.

– Det är ett sådant fantastiskt arbete. Tittar man noga allra högst upp ser man en pelikan som står i sitt bo. Pelikanen pickar på sitt bröst för att mata sina ungar med sitt eget blod. Det är en symbol för Jesus som offrade sig för människorna.

En trappa ned tar hon fram de tre kyrkböckerna – en för dop, en för vigslar och en för begravingar – som sträcker sig tillbaka till 1959.

– När vi har Vägkyrka på sommaren brukar jag ta fram kyrkböckerna så att besökare kan bläddra i dem och kanske hitta någon närståendes begraving, sin egen vigsel eller sitt dop.

Som kyrkvärd är Astrid Roos Ydell med och gestaltar gudstjänsten tillsammans med prästen och kyrkomusiker genom att exempelvis läsa en bibeltext.

– Jag tycker om kyrkan och jag tycker om att fira gudstjänst här, säger Astrid Roos Ydell och skrapar bort lite stearin som droppat på altaret.

Tittar man på en karta ligger kyrkan mitt i Danderyd, berättar hon, och människor har tagit sig hit i snart 1000 år. Genom århundradena har kyrkan byggts ut i omgångar och på vinden kan man tydligt se var gränsen mellan den äldre och den yngre delen av kyrkan går.

– Vill du se? frågar Astrid Roos Ydell och öppnar vant en liten lucka i väggen och drar ut en stege och börjar klättra in.

Väl uppe på vinden öppnar sig en annan värld. Under oss kyrkvalven, inbäddade i tjock isolering för att minska värme-läckaget, och över oss korsar tjocka balkar varandra i ett vackert mönster. Det är takstolarna som håller upp taket. Vid gaveln på vinden, ovanför alturväggen, syns oregelbunden gråsten ifrån medeltiden sida vid sida med 1600-talets rektangulära tegelstenar. Här går kyrkans långa historia bokstavligt talat att ta på ♦

SYMBOLER I KYRKAN

Fisken En fornkristen symbol för Kristus som användes som ett hemligt igenkänningstecken då det var dödstraff på att vara kristen under kyrkans första århundraden.

Duvan En symbol för den heliga Anden.

XP Kristusmonogrammet är en sammanskrivning av de grekiska bokstäverna X(chi) och P(ro) som är de första bokstäverna i Kristus.

Triangeln Symboliserar att Gud är treenig – Fadern, Sonen och den heliga Anden.

INRI Anklagelsen mot Jesus som stod på Jesu kors. Bokstäverna står för Jesus från Nasaret, Judarnas konung.

A och Ω Alfa och Omega är den första och den sista bokstaven i det grekiska alfabetet. Jesus säger att han är A och O – början och slutet.

Korset En symbol för kristendom. Jesus avrättades genom korsfästelse, men korset är för kristna även ett segertecken eftersom Jesus uppstod ifrån de döda – korset är tomt.

KYRKOÅRET

Kyrkoåret börjar första söndagen i advent och slutar med domsöndagen.

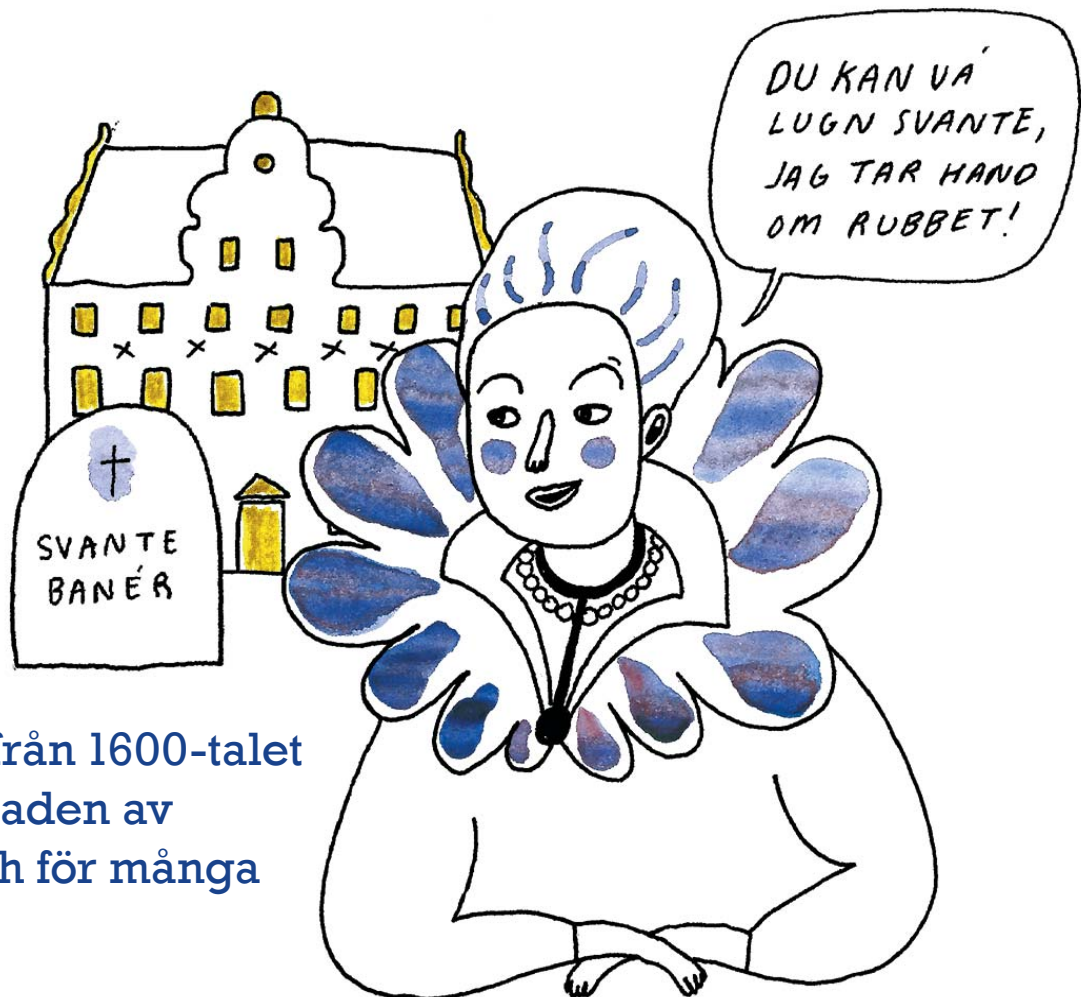
Under året firas jul, påsk och pingst. Julen förbereds under advent och påsken under fastan.

Söndagarna är den kristna kyrkans stora dag. Då firas man att Guds skapelse var fullbordad på den sjunde dagen samt Jesu uppståndelse. Varje söndag under året har sitt namn, sitt tema och sina bibeltexter. Kyrkoåret märks även i psalmer, musik och i färgerna i kyrkorummet.

Under kyrkoåret växlar färgerna i kyrkan, bland annat på altaret och på prästens kläder. Färgerna följer årets olika teman där grönt, växandets färg, är den färg som används mest. Övriga färger är vitt, lila, rött och svart.

KÄLLA: SVENSKA KYRKAN

Vi har en adelsdam från 1600-talet att tacka för utbyggnaden av Danderyds kyrka och för många av dess skatter.

EBBA GRIP

Inger Ström-Billing.

Ebba Grip.

PÅ MÖTE EFTER MÖTE satt Inger Ström-Billing, då ordförande i kommunfullmäktige i Danderyd, mitt emot en tavla med en kvinna i pärlhalsband och spetskrage.

– Jag började undra: Vem var kvinnan på tavlan i Banérsalen på Djursholms slott? Det visade sig att det nästan inte fanns något skrivet om henne, Ebba Grip. Hon hade överlevt sin man Svante Banér med nära 40 år och jag blev nyfiken på hennes liv, säger Inger Ström-Billing.

Inger Ström-Billing, som är doktor i

historia och ordförande i Samfundet Djursholms Forntid och Framtid, bestämde sig för att ta reda på mer. På Riksarkivet fanns aldrig tidigare publicerade dokument, som exempelvis brev hem till barnen. Inger Ström-Billings efterforskningar växte och blev till boken *Ebba Grip, Slottsfru i Danderyd på 1600-talet* (2009).

– På Ebba Grips tid var kvinnorna omyndiga i hela sitt liv. Men som änka fick Ebba Grip större frihet eftersom änkor kunde ha eget hushåll och bestämma över sin egen förmögenhet. Dessutom pågick

Som änka fick Ebba Grip större frihet eftersom änkor kunde ha eget hushåll och bestämma över sin egen förmögenhet. Dessutom pågick trettioåriga kriget vilket medförde mer frihet för kvinnorna eftersom många män var borta hemifrån under långa tider.

trettioåriga kriget vilket medförde mer frihet för kvinnorna eftersom många män var hemifrån under lång tid, säger Inger Ström-Billing.

Sverige var under 1600-talet ett bondesamhälle genomsyrat av den kristna religionen. När Ebba Grip föddes 1583 hade Stockholm omkring 6000 innevånare. Ebba Grip hörde till högadeln. Hon blev tidigt föräldralös, mamman dog när hon var tre och pappan när hon var åtta, så hon växte upp hos sin mormor. När hon var 34 år gifte hon sig med Svante Banér och bosatte sig på Djursholms slott, ett av många slott de ägde i Sverige.

- Ebba Grip fick Djursholms slott i morgongåva. Morgongåvor på den tiden fungerade som en slags änkepension. Dog mannen blev gåvan ankans egendom, förklarar Inger Ström-Billing.

Tillsammans fick de åtta barn, fem döttrar och tre söner. Den förstfödda dottern hade någon form av funktionshinder och gömdes undan och tre barn dog som små.

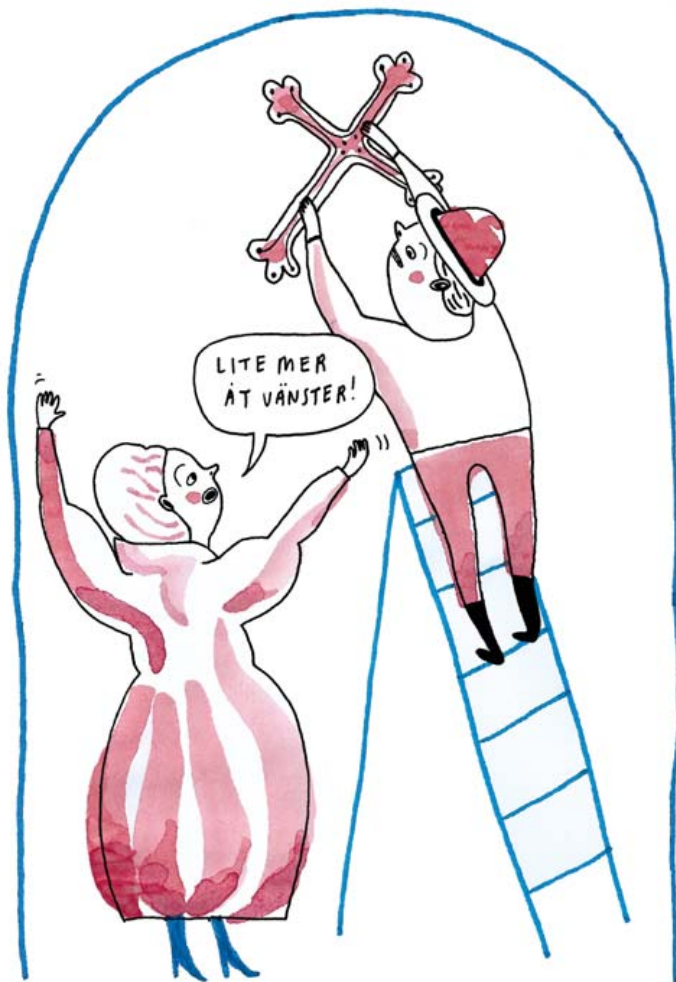
- Barnadödligheten var stor på den här tiden och det hjälpte inte att vara rik.

Ebba och Svante var gifta i elva år innan Svante dog i Riga mitt under trettioåriga kriget. Han begravdes i Danderyds kyrka

1628, åtta dagar efter att regalskeppet Vasa förlist. Efter Svante Banérs död blev Ebba Grip ansvarig för skötseln av alla slott. Varje slott hade en husfru samt en förvaltare som skötte ägorna, och Ebba Grip reste runt mellan slotten och kontrollerade räkenskaperna och hur godsens sköttes.

- Men hon jobbade även praktiskt. Under 1600-talet kunde adliga kvinnor allt från att byka till att skörda och stoppa korv. Däremot var det få kvinnor som kunde läsa och skriva. Ebba Grip kunde, men skrev utan punkt och stora bokstäver, precis som orden lät.

Ebba Grip drev även den upprustning och utbyggnad av Danderyds kyrka som hon och maken hade satt i gång. Kyrkan byggdes ut med ytterligare ett skepp mot söder, smyckades i barock stil och fick slutna kyrkbänkar. Hon lät även utvidga kyrkogården och bygga en stiglucka, den lilla portalen utanför kyrkporten. År 1630 beställde Ebba Grip den predikstol som finns i kyrkan än idag, samt gravmonumentet över sig och Svante, där sju av de åtta barnen finns med runt sockeln. Hon lät

även bygga ett nytt gravvalv åt sin familj under koret och gravmonumentet.

- Det här var en väldigt religiös tid då man trodde på himmel och helvete och man var vidskeplig och såg under och tecken överallt. Det var även häxprocessernas tid och alla ville hålla sig väl med kyrkan. Ebba Grip var troende och skrev ofta hem till barnen att de skulle be morgon och kväll.

Alla gick i kyrkan, det var kyrkotvång, och prästen gjorde även hembesök och höll katekesförhör.

- Prästen visste det mesta om människorna i sin församling och skrev in i kyrkoböckerna vilka som kunde läsa och inte. Kyrkorna användes även till att meddela olika saker som kungen och riksdagen ville föra ut till folket.

År 1653 blev Danderyd en egen församling tack vare Ebba Grip. Hon hade, i ett ➡

Ebba Grip blev 83 år, trots att hon levde i en tid som upplevde trettioåriga kriget, maktkamp mellan kungar, pest, kolera, häxprocesser och då dessutom risken att dö i barnsäng var hög.

► brev till Drottning Kristina som hennes son Svante Banér den yngre skrivit, bett att Danderyd och Lidingö skulle få bli en egen församling, skild från Täby. Hon skänkte även Sätra gård till prästbostad i den nya församlingen.

Regenter under Ebba Grips levnad:

Johan III	1568-1592
Sigismund	1592-1599
Karl IX, Riksföreståndare	1599-1604
Karl IX, Konung	1604-1611
Gustav II Adolf	1611-1632
Drottning Kristina	1632-1654
Karl X Gustav	1654-1660
Karl XI	1660-1697

KÄLLA: KUNGAHUSET.SE

- Det var Ebbas son, i egenskap av huvudman i släkten, som skrev brevet eftersom kvinnor var omyndiga och inte fick sköta juridiska ärenden. Men han gjorde inte någonting utan Ebbas godkännande, det var hon som styrde i allt.

Släkten Banér fick även patronatsrätt för Danderyds församling, vilket betydde att de stod för alla kostnader och anställdes prästen, till skillnad från de församlingar som hade staten eller kyrkan som huvudman.

- Det var status för Ebba Grip att ha en egen präst och församling, säger Inger Ström-Billing.

Ebba Grip dog 1666. Hon blev 83 år, trots att hon levde i en tid som upplevde trettioåriga kriget, maktkamp mellan kungar, pest, kolera, häxprocesser och då dessutom risken att dö i barnsäng var hög.

- Därtill började hon inte föda barn förrän hon var 35 år och hon födde åtta stycken. Men hon var väldigt rädd för sjukdomar. I breven hem till barnen skrev hon att de inte fick låta någon de inte kände komma in på gården.

Ebba Grip är begravd i gravkoret i Danderyds kyrka och hennes begravningsvapen med en svart grip hänger till vänster längst ner i kyrkan.

På Djursholms slott hänger idag, förutom porträttet av Ebba Grip, ytterligare ett porträtt av en kvinna - Inger Ström-Billing själv.

- Vägarna i rummet som heter Ebba Grips rum är i övrigt fullt med tavlor på män som varit ordförande i kommunfullmäktige, säger Inger Ström-Billing som var Danderyds kommuns första kvinnliga ordförande ♦

Vill du bli volontär?

Vill du lära dig något nytt? Träffa nya människor och framför allt – göra något för andra? Alla blivande volontärer deltar vid tre utbildningstillfällen och ett studiebesök: söndag 26 oktober 11.00–15.00 och onsdag 5 november 17.00–19.00. Övriga datum beslutas i gruppen.

Anmäl ditt intresse till
Rut Niska Säfström, församlingspedagog, 08-568 957 36 eller
rut.niska.safstrom@svenskakyrkan
AnneLi Amilon, präst, 08-568 957 24,
anneli.amilon@svenskakyrkan.se

Träffa sömmerskorna bakom församlingens nya bårtäcke

Fredagen den 19 september 15.00 tar vi emot bårtäcket som skapats av 1700 tygbitar. Välkommen att mingla med de sju sömmerskorna bakom konstverket i Församlingens Hus! Dryck och snacks.

Kyrkan i Enebyberg

Danderyds församling samarbetar med Enebykyrkans församling. Välkommen till dop, vigsel, samtal begravning och gudstjänster.

Utställningar och vernissage

Danderyds kyrkas hemligheter 19–28 september

Siden, guldtråd, brokad och finaste ull. Vi har plockat fram sällan visade kyrkliga textilier i Danderyds kyrka. Visning och vernissage fredag 19/9 16.00, lördag 20/9 11.00, tisdag 23/9 17.00 och söndag 28/9 15.00.

Konstutställning "GRÄNSLÖST"

Församlingens Hus
4 september–4 november
Vernissage 4/9 17.00–20.00
Danderydskonstnären Carina Linné ställer ut målningar i akryl med motiv från dagligt liv och visualiserade minnen. 2011 deltog Carina i Vårsalongen på Liljevalchs.

Ny gosskör i Danderyd

Danderyds församling startar gosskör.

Ålder: årskurs 1–4.

Tid: torsdagar 16.30–17.30.

Start: 2 oktober.

Plats: Petruskyrkan, Kyrkvägen 27.

För mer info och intresseanmälan kontakta körledare Kerstin Even på kerstin.even@svenskakyrkan.se

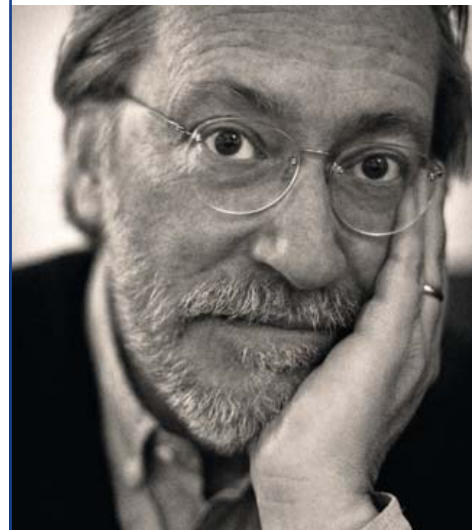

FOTO: HÅKAN ELOFSSON

Författarkvällar

Annika Östberg om *Mitt liv och min tro*.

Tisdag 9 september 19.00 i Enebykyrkan. Fri entré.

Niklas Rådström om *Boken, Bibeln i romanform*.

Tisdag 4 november 19.00 i Enebykyrkan. Inträde: 50 kr. Arr. Kyrkan i Enebyberg, Enebybergsbibliotekets vänner och Studieförbundet Bilda.

Drop-in-dop och drop-in-vigsel

Lördag 11 oktober, 11.00–15.00 i Församlingens Hus.

Dop och vigsel på ett enkelt och stämmingsfullt vis. På plats finns präst, musiker och fotograf. Efter dopet/vigseln står fikabordet uppdukad med hembakade kakor och tårta. Mer information hittar du på danderydsforsamling.se

För vigsel krävs hinderprovning från Skatteverket.

Gudstjänster & konserter

ALLHELGONA HELGEN

Alla Helgons dag

Lördag 1 november

Danderyds kyrka

9.00–19.00 Öppet för
ljuständning.

11.00 Högmässogudstjänst,
Bosse Divander.

16.00 Minnesgudstjänst med
Faurés requiem, Roger Gärtner,
Kyrkokören, solister m fl.

Djursholms kapell

11.00 Gudstjänst,
Ulrica Aspenberg.

Altors kapell

16.00 Minnesgudstjänst,
Bosse Divander.

Enebykyrkan

11.00 Minnesgudstjänst,
Christina Molin.

Öppet Hus

Lördag 1 november i Församlingens Hus och på Djursholms

begravningsplats i Altorp

Välkommen att fika och träffa
våra medarbetare 12.00–16.00.

Alla själars dag

Söndag 2 november

Danderyds kyrka

9.00–16.00 Öppet för
ljuständning.

11.00 Högmässa, Roger Gärtner.

Enebykyrkan

11.00 Gudstjänst med
nattvard, Bosse Divander,
Christina Molin.

ÖVRIGA

GUDSTJÄNSTER:

annons i DN och SvD
på fredagar

TEMAGUDSTJÄNSTER

Morgondans i kyrkan

Danderyds kyrka

Söndagarna 14 september,
26 oktober och 9 november,
9.30–10.30.

Meditativ cirkeldans för kropp
och själ. Dansledare: Anette
Jansson och AnneLi Amilon.

Gudstjänst – helt enkelt!

Danderyds kyrka

Söndagarna 14 september,
26 oktober och 9 november,
11.00–11.45.

En gudstjänst med meditativa
inslag uppbyggd kring musik.

Gudstjänst med

små och stora

Danderyds kyrka

Söndagarna 28 september,
12 oktober, mässan 11.00
och 30 november 9.00.

Gudstjänst med

små och stora

Djursholms kapell

Söndagarna 21 september,
19 oktober och
16 november 11.00.

Gudstjänst med

små och stora

Enebykyrkan

Söndag 21 september 11.00.

Miljögudstjänst

Söndag 5 oktober

Danderyds kyrka

11.00, Fredrika Gårdfeldt,
Johanna Keck, Stefan Bendtz.

Temamässa med måltid

Sätraängskyrkan

Söndagarna 28 september,
26 oktober, 30 november och
21 december 16.00. Staffan
Hellgren och volontärer.

MUSIK&KONSERTER

Torsdag 11 september 14.00

Djursholms kapell

Lyzzna

Ingemar von Heijne, en orgel,
ett piano och en grammofon

Tisdag 16 september 12.00

Danderyds kyrka

Lunchmusik med soppa

Johan Stengård, saxofon,
Anders Ölund, orgel.

25 minuter konsert, därefter
soppa i Församlingens Hus
(40 kr).

Tisdag 7 oktober 12.00

Danderyds kyrka

Lunchmusik med soppa,

Mendelssohn och Rheinberger
med Anders Ölund, orgel.

25 minuter konsert, därefter
soppa i Församlingens Hus
(40 kr).

Torsdag 9 oktober 14.00

Djursholms kapell

Lyzzna

Ingemar von Heijne, en orgel,
ett piano och en grammofon.

Söndag 19 oktober 16.00

Danderyds kyrka

Andliga sånger med
Danderyds Kyrkokör

Rikard Karlsson dirigent.

Torsdag 23 oktober 19.00

Danderyds kyrka

Körkonsert med Danderyds
Gymnasiums kör

Lördag 1 november 16.00

Danderyds kyrka

Minnesgudstjänst

Faurés requiem

Kyrkokören, solister och
orkester. Anders Ölund, orgel.
Rikard Karlsson, dirigent.

Torsdag 6 november 14.00

Djursholms kapell

Lyzzna

Ingemar von Heijne, en orgel,
ett piano och en grammofo

Tisdag 11 november 12.00

Danderyds kyrka

Lunchmusik med soppa

Claes Wahlroth, flöjt, Anders
Ölund, piano/orgel. Konserten
varar 25 minuter, därefter
soppa i Församlingens Hus
(40 kr).

Kurser & föredrag

I änglars sällskap, en retreatdag kring Hildegard av Bingen

Lördag 25 oktober 10.00–16.30
i Församlingens Hus.

Workshops under dagen:
Hildegards helhetsläkekonst,
Annika Norin, örtterapeut.
Hildegards musik och danser,
Viveca Servatius,
författare och fil lic.
Hildegards konst och måleri,
Ellinor Ek.
Cirkeldans för kropp och själ
Anette Jansson

Dagen är kostnadsfri.
Morgonfika till självkostnads-
pris från 9.30.
Ta med egen lunch.
Anmälan: anneli.amilon@svenskakyrkan.se

Spirande grönkraft och läkande toner

Välkommen till en inspirerande
helgkurs utifrån Hildegard av
Bingens helhetsläkekonst.
Hildegards strävan efter balans
och harmoni mellan kropp och
själ är central. Vi tar del av
Hildegards handfasta råd, läkan-
de toner och stödjande kurer
och lär oss mer om grunden
i Hildegards ädelstens-medicin.
Teman: Läkande toner och
meditativ dans. De fyra elemen-
ten. Viriditas, den spirande
kraften. Hjärtat, människans
centrum.

Plats: Petruskyrkan
Tid: lördag 8/11, söndag 9/11.
Kursledare: Annika Norin
örtterapeut.
Anmälan/information: anneli.amilon@svenskakyrkan.se

Liv i balans

Samtalsserie om livet och
tillvaron i biblisk belysning.
Teman: 5/9 Mina livsrum,
19/9 Tiden, 3/10 Relationer,
17/10 Arbetet och vilan,
31/10 Pengar och ekonomi,
7/11 Skapelsen och ekologin
och 21/11 Det medvetna valet.
Tid: 18.00. Vi börjar kvällen med
att äta soppa till självkostnads-
pris. Samtalet pågår 18.30–20.00.
Plats: Enebykyrkan, Enebytorg.
Anmälan: Inessa Rejer,
08-568 957 21,
inessa.rejer@svenskakyrkan.se

Ikonmålning

Kurs i ikonmåleri, tio gånger
med start 25/9, 18.00–21.00
i Sättraängskyrkan.
Kostnad: 1800 kr exkl material.
Anmälan till ledare Pyret
Sellberg, 08-755 23 35.

Dans och berättelse

Vi utgår från en berättelse och
dansar cirkeldanser utifrån
dess tema. Enkla steg. Dans-
vana krävs inte.
Plats: Petruskyrkan.
Tid: Torsdagar 10.30–12.00,
jämna veckor med start 4/9
t o m 4/12, (ej vecka 44).
Dansledare: Anette Jansson
och AnneLi Amilon.
Dansen är kostnadsfri,
Anmälan till första träffen:
anneli.amilon@svenskakyrkan.se

September: Diakonins månad

Du kan träffa våra diakoner
i Mörby centrum torsdag 18/9
och fredag 19/9 11.00–17.00.
Söndagen den 21/9 11.00 är det
högmässa i Danderyds kyrka
och kyrklunch med föredrag
i Församlingens Hus.

Välkommen

BARN

Kyrkans förskola, 1-5 år
finns i Djursholms församlingsgård, vid Petruskyrkan i Stocksund och i Träffpunkten vid Eneby torg. Maxtaxa gäller. Välkommen att ringa förskolechef Ebba Zeno, 08-568 957 02. Anmäl till www.danderyd24.se

Spädbarnsmassage

Ålder: 2-6 månader.
Max åtta barn/kurs.
Kurs 1: 10/9, 17/9, 24/9, 1/10, 8/10.
Kurs 2: 15/10, 22/10, 29/10 samt 5/11, 12/11. Tid: 11.00-12.30.
Plats: Andrum, Mörby centrum.
Kostnad: 200 kr för 5 träffar.
Ledare/anmälan: Susanne Kindwall, 070-483 62 60.

Babysång

Barn 0-1 år. Start 17/9, därefter 1/10, 15/10, 29/10 samt 19/11.
Tid: 11.30-13.00.
Plats: Danderyds kyrka.
Avgift: 50 kr per gång inklusive lätt lunch. Föranmälan/ledare: AnnSofi Silander, 073-984 39 75, annsofisilander@gmail.com

Barnrytmik och musiklekis

Grupper för barn 0-6 år i Djursholms församlingsgård och Andrum i Mörby centrum. Start 17/9.

Vardagsgudstjänst för barn

se danderydsförsamling.se

UNGDOM

Aupair meeting

Djursholms församlingsgård. International group. Get to know other aupairs, have a coffee and a laugh. Wednesdays 7 pm. Start 10/9. Contact: Marianne Wilöf, 070-529 69 22.

Konfirmation i Svenska kyrkan

Född 1999? Under 2013-2014 är det din tur att vara konfirmand. Kontakt: Simon Liljecrantz, 08-568 957 43.

Svenska Kyrkans Unga

Petruskyrkan i Stocksund är mötesplatsen för unga i Danderyd efter konfirmationen. Svenska Kyrkans Unga träffas varje torsdag utom under skollov. Alla är välkomna! Ungdomsmässa 19.00. Kontakt: Simon Liljecrantz, 08-568 957 43.

VUXNA

Sorgegrupp

Du som har drabbats av sorg är välkommen att delta i en *Leva vidare-grupp* där du kan dela tankar med andra. Kontakt: Jenny Karlsson, 08-568 957 16.

Lovsång- och samtalsgrupp

Tisdagar kl 19.30, 26/8, 9/9, 23/9, 7/10, 21/10, 4/11, 18/11 och 2/12. Plats: Vagnslidret i Sätträängskyrkan. Kontakt: Lennart Rapp 070-216 60 48.

Män emellan

Samtalsgrupp för män i rosa rummet brevid Sättra prästgård. Tid: Lördagar 10.00-12.00 16/8, 6/9, 27/9, 18/10, 8/11 och 29/11. Kontakt: Johan Olsson 070-249 00 75.

Läs Matteusevangeliet

Tid: tisdagar ojämna veckor, 14.00-15.00. Start 2/9. Plats: Enebykyrkan Kontakt: Christina Molin, 070-896 23 77.

Bibelstudium

Vi läser kommande söndagens bibeltexter och pratar om hur de berör oss och våra liv här och nu. Du behöver inga förkunskaper för att vara med. Onsdagarna 10/9, 24/9, 8/10, 22/10, 5/11, 19/11, 13.30-15.00. Plats: Andrum. Kontakt: Bosse Divander, 08-568 957 17.

Qigong

Start: Tisdag 16/9. Tid: 10.00-10.45. Plats: Enebykyrkan, Enebyborg. Avgift: 200 kr/termin. Ledare: Ros Marie Sandahl.

Seniorgymnastik Enebyberg

Start: Måndag 29/9. Tid: 10.00-11.00. Plats: Enebykyrkan, Enebyborg. Avgift: 300 kr/termin. Ledare: Ros Marie Sandahl.

Seniorgymnastik Djursholm

Start: Onsdag 17/9. Tid: 10.00-11.00. Plats: Djursholms församlingsgård. Avgift: 300 kr/termin. Ledare: Catarina Pontusdotter.

TRÄFFPUNKTER

Andrum

Danderyds församlingslokal i Mörby centrum, plan 5. Öppen eller gruppverksamhet.

Öppet Hus, start 1/9

Måndag och tisdag 12.00-16.00.

Lunchandakt, start 1/9

Måndag 12.00-12.20.

Veckomässa, start 2/9

Tisdag 12.00-12.20.

Frukost i gemenskap, start 29/8

Fredag 9.00-10.00.

Spädbarnsmassage, se spalt ett.

Barnrytmik 0-4 år, start 18/9
Anmälan AnnSofi Silander 0739-84 39 75.

Livsglädje tillsammans

Enebykyrkan, Enebyborg. 14.00. Program, servering, andakt. Kom som du är! Tid: 30/9, 28/10, 25/11 och 2/12. Kontakt: Inessa Rejer 08-568 957 21, Ragnar Karlsson 08-510 501 73.

Kyrkbänken

i Mörby Centrum, Apoteket
På onsdagar 15.00-17.00 finns präst, diakon eller annan personal på plats för samtal. De berättar också gärna mer om församlingens verksamhet.

Afternoon tea

Musik, underhållning eller föredrag samt kaffe/te och andakt. Start: 24/9. Onsdagar 14.00-15.30. Entré: 50 kr. Restaurangen, Kevinge Vårdshus, Edviksvägen 1A. Kontakt: Catharina Björnstedt, 08-568 957 29.

Musiklyssning

Tisdagar ojämna veckor 13.00-14.30 på Idalagården 28/8, 9/9, 23/9, 7/10, 21/10, 4/11, 18/11, 2/12, 16/12.

Djursholms kyrkliga arbetskrets

Träffas på måndagar 12.00 i Djursholms församlingsgård. Kontakta Ulrica Aspenberg 08-753 11 99.

Idala Träffen

Fredagarna 29/8, 26/9, 31/10 och 28/11, 13.00 på Idalagården. Vasavägen 34 i Stocksund. Musik, kaffe och samtal.

Vi i Danderyd

Vad är Danderyds kyrka för dig?

**Cecilia Torlegård, 15,
Hanna Thalén, 15 och
Helena Brandt, 14.**

– Gudstjänster, konfirmation, gammal, motorväg, räknar Cecilia upp.

Helena fortsätter:

– Begravning, dop och sådant.

De är konfirmander alla tre. Inför sommarens konfirmandläger i Sättra Brunn ska de ha besökt en gudstjänst vid tio tillfällen. Cecilia och Helena har varit i Danderyds kyrka, Djursholms kapell och i Petruskyrkan.

– Petruskyrkan är ju väldigt annorlunda och modern jämfört med Danderyds kyrka. Jag tycker det är vackrare med en gammal kyrka, säger Helena.

– För mig är det första gången jag är här i Danderyds kyrka, säger Hanna. Jag bor i Dallas, USA, så jag har kollat på gudstjänster på SVT Play istället.

**Pyret Sellberg Svedlund,
84 år.**

– En speciell historia är att jag är döpt och konfirmerad i Frösö kyrka som har en precis likadan altarpopsats som den här i Danderyds kyrka. Jag tycker kyrkan är jättefin.

Thomas Eulau, 62.

– Kyrkan är sympatisk. Min far begravdes här förra året. Jag brukar inte gå hit, jag bor i Hedvig Eleonora församling, men idag är vi här för att träffa prästen Jenny Karlsson som har konfirmerat min dotter. De fick en bra relation.

Alex Björn, 14 år.

– En trevlig och glad kyrka som alltid är välkomnande. Jag tycker det är fint när det är lite äldre och inte allt är nytt.

Så användes Danderyds kyrka 2013:

60 dop
15 vigslar
111 begravingar
4 konfirmerationer

4 742 besökare till
38 konserter och
musikgudstjänster
3 körer för vuxna
3 körer för barn

20 324 gudstjänstbesökare

Hitta skatterna i Danderyds kyrka

❶ **Väggmålningarna** i hörnet på kyrkans nordöstra väggar föreställer scener ur Kristi liv. De är från första hälften av 1500-talet och hör till ett fåtal utförda i Sverige under Gustav Vasas tid. Gustav Vasa själv går att hitta uppe till vänster om altartavlan. Målningarna kalkades över i mitten på 1700-talet, men togs fram vid restaureringen 1915.

❷ **Dopfunten** av Maj Starck (1909-1989, Danderyd) placerades i Danderyds kyrka 1976. På foten kan man se ett odjurshuvud som biter efter madonnan som står i en månskära. Madonnan, som inte skadas av draken, är en symbol för frälsningen i dopet.

❸ **Krucifixet i sakristian** är från 1100-talet. Den svagt s-formade kroppen i romansk stil, saknar idag både armar och kors och har en spik i varje fot. Kristusfiguren är ovanligt hög – 160 cm.

❹ **Altaruppsatsen i barockstil** är gjord till minne av Johan Gabriel Banér. Understycket föreställer Kristi födelse och överdelen visar Kristus som smärtomannen. Den är gjord av Gottlob Rohsenbergs verkstad 1707.

❺ **Banérska gravkoret** är gjort av holländaren Aris Claezon. Det uppfördes omkring 1630-1635 till minne av riksrådet Svante Banér som dog 1628, och hans fru Ebba Grip. Det beställdes av Ebba Grip själv, död först 1666. Runt sockeln finns sju av deras åtta barn med och i varje hörn står allegoriska kvinnofigurer som personifierar tron, hoppet, modet och rättvisan. Under kyrkans golv finns två gravvalv för den Banérska ätten. Det mindre är från 1570-talet och det större från början av 1600-talet.

❸

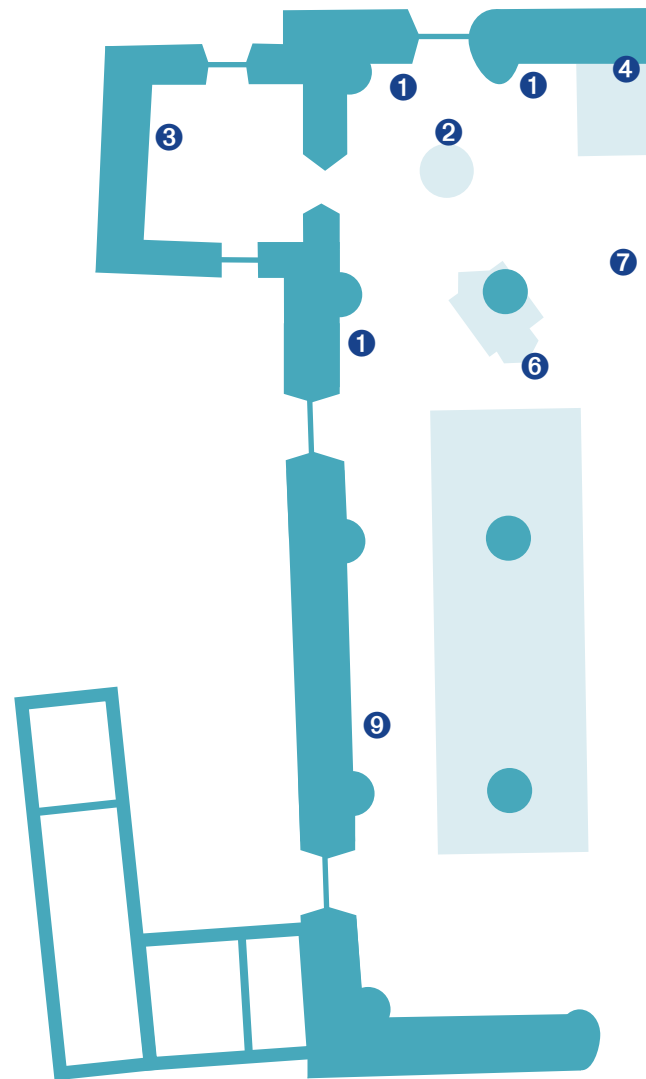
❹

❷

❺

5

6

7

8

9

6 Predikstolen skänktes av Ebba Grip till minne av maken Svante Banér. Den är utförd i sen renässansstil, tillverkad av ek med skulpturala detaljer i ljusare lövträ. År 1784 målades predikstolen med pärlgrå färg vilket togs bort vid restaureringen 1915.

7 Triumfkrucifixet som hänger i främre delen av kyrkan är från första hälften av 1200-talet och är gjort i trä. Kristus visas som den segrande konungen med fötterna parallellställda på en fotplatta.

8 Madonnan Maria med Jesusbarnet på sitt knä, i gotisk stil, är från slutet av 1200-talet och är tillskriven Hamramästaren från Gotland. I Madonnan finns ett rektangulärt hål efter en relikgömma. Man tror att skulpturen varit färggrant målad.

9 Begravningsvapnen var ett sätt för adeln att visa sin makt och goda ekonomiska ställning. På väggarna i kyrkan hänger 24 begravningsköldar från fyra olika begravningar av herrar i släkten Banér (varav en ingift Greve Stenbock). Sköldarna var med i begravningståget till kyrkan.

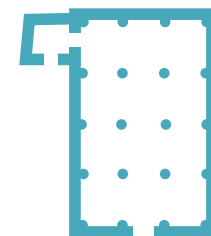
KÄLLA: STOCKHOLMS STIFT

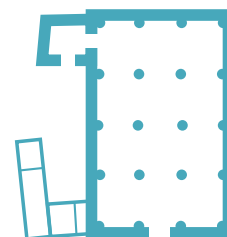
Ursprunglig kyrka från 1400-talet.

Kyrkan på 1500-talets senare del.

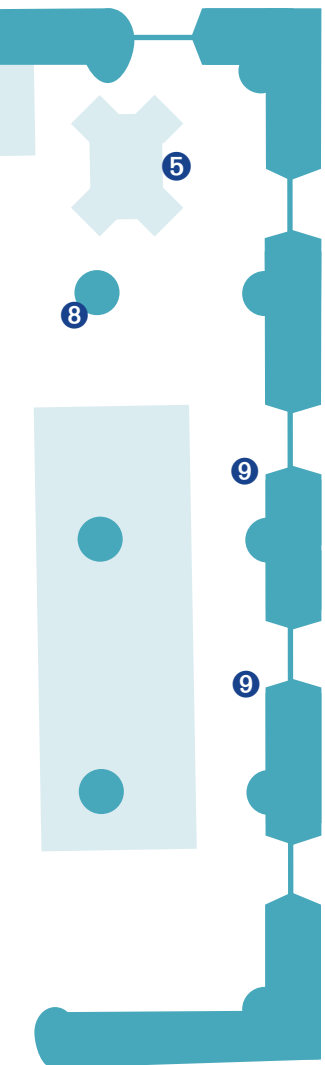
Kyrkan på 1600-talet.

Tillbyggnad 1976.

Skisserna visar hur Danderyds kyrka har byggts till genom århundradena.

BILD 1, 5, 6, 7, 8: ELLIOT ELLIOT.
BILD 3: MIKAEL RÖHR.
ÖVRIGA BILDER: CHRISTINA HÖGBERG.

Gandviksstjärnorna
från vänster:
Gull-Britt Ahlström
Ragnild Knutsson
Alva Malmqvist
Eyvor Schalin
Lillemor Schölander
Eivor Schennings
Birgit Bennetter

2000 timmar handarbete gav färgsprakande bårtäcke

Det har varit kul hela tiden! säger Lillemor Schölander. Hon är en av de sju kvinnor som tillsammans skapat ett färgsprakande bårtäcke som de donerat till Danderyds kyrka. Bårtäcket är till för att lägga över kistan vid begravningar för den som så önskar. Täcket idé är ett slags sista farväl, förklarar hon, och insytt i täcket finns tankar om livet och döden och allt där emellan.

De sju kvinnorna, som kallar sig Gandvikstjärnorna, har lagt omkring 2000 arbetstimmar på att sy täcket som är kviltat, en slags lapptäcksteknik. Bårtäcket består av 1700 sexkantformade tygbitar, där varje stygn är sytt för hand, och bara en enda sida av en sexkant är sydd med 32 stygn.

- Vi har setts som grupp sedan 2001, men började med bårtäcket för tre och ett halvt år sedan, säger Birgit Bennetter.

- Efter att i många år sytt på våra egna grejer sa vi: Ska vi göra något tillsammans? säger Ragnhild Knutsson.

De började med en idé och bestämde sig sedan för att inte gå omvägen via skissblocket utan skissa med tygerna direkt.

- Gissa om vi har flyttat på tygbitar! säger Lillemor Schölander.

- Ja, det har varit mycket böjda ryggar, riktig gymnastik, säger Ragnhild Knutsson.

Allt har de designat och godkänt tillsammans.

- Men i början var det tafatt. Vi ville inte kritisera varandra och vågade inte säga vad vi tyckte. Men det har gått över. Nu kan vi säga "det där var inte snyggt", säger Birgit Bennetter glatt.

De tycker att arbetet med bårtäcket har varit stimulerande, berikande och kreativt.

- Det har också gett tid till samtal och vi har fördjupat vår vänskap, säger Ragnhild Knutsson.

På sju sexkanter på täcket finns det broderade symboler att upptäcka för den som tittar nära.

- Vi valde varsin symbol som representerar var och en av oss, säger Gull-Britt Ahlström som valt en sädesärla på sin tygbit.

Hon är den yngsta i gruppen, ännu inte 70. Äldst är Lillemor Schölander med sina 91 år, men Eivor Schennings kommer tätt efter. Hon är bara ett halvår yngre.

- Jag räknar med att vara verksam som konstnär i ytterligare tio år! Men jag är tacksam för varje dag jag är frisk, säger Eivor Schennings och visar bilder från arbetet på sin Ipad.

Bårtäcket, som de gett namnet "De fyra årstiderna" växlar i färg efter årstiderna kring en ljusare mitt, och det glittrar om det av insydda guldtrådar. När täcket var

klart blev Gandvikstjärnorna överraskade. I de ljusa tygerna i mitten av täcket såg de en ljusgestalt stående på en äng (sommaren) med himlen (vintern) kring huvudet ♦

Bårtäcke används för att dekorera kistan vid begravningar. I Danderyds församling finns ytterligare två bårtäcken att låna.

Maja Hagerman:
**Vi ska använda
våra kyrkor**

Historikern Maja Hagerman menar att våra medeltida sockenkyrkor var grundstenar i samhällsbygget och förtjänar bättre än att bli tomma relikier.

I AUGUSTI 2014 INLEDS ett 850-års-jubileum som få svenskar känner till. Men Maja Hagerman, historiker och författare, hävdar energiskt att den 11 augusti 1164 kan ses som den dag då det svenska riket blev till.

– När folk frågar när Sverige föddes, brukar jag svara just det datumet. När vi fick vår första egna ärkebiskop som kunde kröna en kung för ett kristet rike.

Det var vid den tiden kyrkobyggandet på allvar drog igång i landet. Och då vi på allvar började grubbla över våra egna inre avsikter. Kanske rent av fick ett samvete?

– Kyrkans intåg innebar att man för första gången började skåda in i sig själv. Tidigare hade man mest oroat sig över sitt namn eller sin ära, om namnet hade dragits i smutsen eller inte. Nu blev man mera inåtvänd. Började på allvar grubbla över rätt och fel. Speciellt bikten satte igång en massa funderingar: ”Har jag varit god eller ond?”

Som liten flicka ville Maja Hagerman bli privatdetektiv. Det blev hon också på sätt och vis. Först var hon lokaltidningsjournalisten vars första jobb blev att kartlägga vad som hänt stans första gymnasieklass. Därefter blev hon en folkkär historiker som bland annat stuckit hål på myten om det rasrena Sverige.

– Jag blev historiker för att jag fascinerats av mentaliteter. Hur tankesätt ändras. Vad som skiljer våra tankar idag från en

människas tankar under bronsåldern. Nu sjunger hon sockenkyrkans lov. Menar att de hus som många idag betraktar enbart som medeltida relikier, hopplöst omoderna och inaktuella, var grundstenar i samhällsbygget.

– Kyrkan byggde rent handgripligt landet, på ett mycket konkret vis. Den skapade ett finmaskigt nät för administration som kom att gälla ända fram till industrialismen. I Norrland var maskorna stora, men i söder låg kyrkorna så tätt att det nästan gick att kasta sten mellan dem.

Åtminstone om man var troll. Men med kyrkan bröts också hedendomens makt. Många är historierna om hur slätternas flyttblock är stenar som jättar och oknytt tappade när de miste kraften vid klockornas klang.

– Kyrkklockan hörde till det första man skaffade när kyrkan byggdes. Prästen ringde flera gånger om dagen; det fanns ju inga armbandsklockor, inte ens klockor i hemmen. Visst fanns tideräkningen innan kyrkan, men den var mer lokal. Det var ”tre år sedan stormen” eller ”hömånad”. Speciella helgondagar infördes. Dem kunde inga gamla sedvänjor rucka på.

Ännu viktigare var kyrkan som lagstiftare, menar Maja Hagerman.

– Kyrkan var i grunden ett fredsprojekt, inte olikt EU. I Sverige rådde nära nog inbördeskrig under delar av 1100-talet. Det var svear mot göter, Sverker-ätten mot

Eriks-ätten, ständiga fajter. Vad kyrkan egentligen sa var: ”Sluta bråka! Vi har mer att vinna på att hålla sams.” En kung som var instiftad av Gud blev garantin för detta. Redan på 1160-talet förknippades Erik den helige med den ideala ”kungens väg”, den som går rakt fram och inte väjer för vare sig intressen, mutor eller konflikter. Sedan kom Birger Jarls lagar om kyrkofrid och kvinnofrid på 1200-talet, vilket var något helt annat än de gamla blodsfejderna och vedergällningarna. Kristen etik gick till stor del ut på att knäcka just det gamla ärobegreppet och klantänkandet. Att skapa ett nytt rättesnöre.

Hur förändrade kyrkan annars tankesätten?

– Människor förblir sig i någon mening lika. Men det går att se hur yttre saker ändras med kristendomen, till exempel kläderna. Vikingatidens människor var pråliga, de ville helst bära mångfärgade halsband och stora glänsande silverspännen med skrytig djuornamentik. Under tidig kristen tid uppstod ett mycket mer lågmält mode. Man bar på sin höjd en liten brosch med ett kors på.

Hade man samma gudsbild som vi?

– Det där ändrar sig så himla mycket hela tiden. Man kan nästan se kyrkobyggningen som en lök. Det går att lager för lager plocka fram vad som varit viktigt i olika tider. Ett tag skulle allting vara vitkalkat, meditativt. Ett tag var det skräckscener från helvetet. Jag kan ana att präster i alla ➤

”Jag kan själv känna en sorts vördnad när jag stryker med handen över den där lent huggna stenen eller trycker ner det tunga järnhandtaget som får kyrkdörren att knirra upp. Jag tänker att våra förfäder måste ha upplevt samma känsla av litenhet.”

► tider retat sig på att den gamla kyrkobyggnaden inte har hängt med sin tid, inte svarat mot just deras teologi och förkunselse. När reformationens biskopar rensade ut helgonbilder och relikier så kunde någon i församlingen efteråt i smyg plocka upp och återställa de benbitar som kastats ut. Och när man renoverar kyrkor idag händer det att det dyker upp ampuller med helgonben på oväntade ställen, för att de stoppats tillbaka. Även hedniska minnesmärken har ibland blivit instoppade i kyrkorna redan när de byggdes, för att man inte ville göra sig av med det gamla heliga i en ny tid.

Så hedendomen dog inte ut helt?

– Nej, och framförallt måste man inse att sockenkyrkorna ofta byggdes på gamla kultplatser. Den som är lite tränad att se, finner spår av gravhögar och hövdingahallar i kyrkans närhet. Det man sällan tänker på är att kristendomen inte kom som en invasion. Det var ofta den lokale hövdingen som lät bygga ett litet kapell, inte sällan alldeles nära den gamla blotplatsen. Och magiskt tänkande fanns även i kyrkans ritualer. Att man inte fick hälla ut vigvattnet utanför kyrkdörren, till exempel. Eller att helgonbenen sågs som en sorts himlamikrofoner, att det hördes bättre i himlen om man bad intill dem.

På vilka andra sätt är vi lika medeltidens kyrkobesökare?

– Vi vet ju fortfarande inte säkert vad som finns på andra sidan graven. Jag kan själv känna en sorts vördnad när jag stryker

med handen över den där lent huggna stenen eller trycker ner det tunga järnhandtaget som får kyrkdörren att knirra upp. Jag tänker att våra förfäder måste ha upplevt samma känsla av litenhet. Både inför stenkyrkans byggnad och en slags mäktigt evighet.

Maja Hagerman talar gärna om vikten av att dela erfarenheter med ”folk som fanns för länge sen”. Om den trygghet det kan ge att plötsligt se sig själv i ett urgammalt sammanhang. Att det kan ligga något trösterikt i vetskapen att klangen från klockstapeln hörts så länge.

– Det är lite härligt, tycker jag, med de här gamla byggnaderna som liksom vägrar gå i takt med tiden. Det är speciellt tydligt idag, när nästan samtliga ligger på fel plats om man ser till var människorna bor och ändå ... Ja, det häftiga är ju att de fortfarande används på något sätt.

Din egen favoritkyrka?

– Åh, det är så många. Men just kring Danderyd är det fascinerande att alla de här runstenarna finns kvar som talar om de tidigaste kristna i bygden. Stenar som har stora inhuggna kors och böner.

Vad får man inte göra med en gammal kyrka?

– Riva den. Och helst inte överge den. Innehåller den gravar? Ja, då kan man knappast förvandla den till exempelvis ett diskotek, förmodar jag. Jag vill i mesta möjliga mån att våra kyrkor ska fortsätta att användas vid konserter, vigslar, dop,

begravningar, skolavslutningar och högtidliga sammanhang av andra slag. Det är framför allt viktigt att använda dem. Vi ska fortsätta att vänja oss vid att vara i de här husen, tycker jag. Om de känns udda och gammeldags, så kan man tänka att det är själva fitnessen.

Går du själv i gudstjänsten?

– Ja, jag är troende. Men min barndoms kyrka är ingen medeltida sockenkyrka, utan Adolf Fredrik mitt i Stockholm. Inte riktigt samma vibbar, kanske ... ♦

Namn: Anna Maria (Maja) Hagerman.

Född: 3 februari 1960.

Yrke: Författare, journalist och teveproducent. Filosofie hedersdoktor vid Uppsala universitet.

Bor: Söder om Stockholm.

Läser: Just nu tjocka böcker om tysk rashygien.

Ser: ”House of cards”.

Lyssnar: På fågelsång.

Verk i urval: Spåren av kungens män, Tusenårsresan, Den keltiska gåtan.

Aktuell: Med en dokumentär om rasbiologi i SVT i oktober och en bok i samma ämne under 2015.

Sverige är rikt på kyrkor

Under medeltiden byggdes sammanlagt cirka 2 350 kyrkor. I dag finns ungefär 1 380 av dessa medeltida kyrkor kvar i Sverige, somliga i sin ursprungliga form, somliga ombyggda, andra som ruiner.

De många socknar som skapades under den här perioden ger också en antydning om det stora antalet kyrkor. I varje socken fanns en kyrka, och människorna som gick i den kyrkan bodde inom samma socken.

Initiativet att bygga en kyrka togs ofta av en enskild person, vanligtvis en rik godsägare. Att bygga en kyrka var nämligen det bästa sättet att försäkra sig om såväl hög status i samhället, som en plats i himlen efter döden. Kyrkan kunde också byggas på initiativ av en grupp människor, till exempel invånarna i en by eller stad. När biskopen hade vigtt kyrkan och kyrkogården kunde församlingen ta den i bruk.

Kyrkan smyckades också med väggmålningar, som förmedlade bibelns berättelser för en icke läskunnig befolkning.

Inget annat land har bevarat en så rik och omfattande samling kyrkliga föremål från den här perioden som Sverige. Genom otaliga krig har träskulpturer och altarskåp gått förlorade på många håll i Europa. Sverige har däremot förskonats från krig inom sina egna gränser, och föremålen har fått stå orörda i kyrkorna. Under den svenska reformationen tilläts konstföremålen vara kvar i kyrkorna, till skillnad mot andra europeiska länder där man gjorde sig av med helgonbilder och utsmyckningar.

TEXT FRÅN HISTORISKA.SE

KONTAKT

Församlingens hus

Angantyrvägen 39, 182 54 Djursholm.
Växel: 08-568 957 00,
mån – fre 9.00 – 12.00 och 13.00 – 17.00.
Postadress: Box 2021, 182 02 Danderyd.
Fax: 08-568 957 28.
www.danderydsforsamling.se

Kyrkoherde: Tel 08-568 957 01.

Informatör: Tel 08-568 957 08.

Gudstjänstinformation:

Tel 08-568 957 34.

Församlingsexpeditionen:

Öppet mån – fre 9.00 – 15.00.

Kyrkogårdsförvaltningen:

Mån – fre 9.00 – 15.00.
Växel, tel 08-568 957 00.
Fax 08-568 957 28.
Mån – fre 9.00 – 12.00 och 13.00 – 17.00.

Bokning av dop, vigsel, begravning och kyrkor:

Mån – tors 9.00 – 12.00, 13.00 – 15.00.
Tel 08-568 957 10.
bokning.danderyd@svenskakyrkan.se

Bokning av församlingsgårdar:

Mån – tors 9.00 – 12.00. Tel 08-568 957 35.

VÅRA KYRKOR

Altorps kapell

Ymervägen 55, Djursholm. Tel 08-755 44 86.

Andrum

Mörby Centrum. Tel 08-568 957 71.

Danderyds kyrka

Angantyrv. 41, Danderyd. Tel 08-568 957 64.

Djurholms församlingsgård

Bragev. 32 A, Djursholm. Tel 08-568 95 756.

Djursholms kapell

Danav. 9, Djursholm. Tel 08-755 37 83.

Enebykyrkan, (samarbetskyrka)

Enebytorget. Tel 08-758 66 52.

Petruskyrkan

Kyrkvägen 27, Stocksund. Tel 08-568 957 64.

Sätraängskyrkan, Sjöbergsvägen 32,

Danderyd. Tel 08-568 957 64.

Sjukhuskyrkan

Danderyds sjukhus. Växel: 08-123 550 00.

Svenska kyrkan
DANDERYDS FÖRSAMLING

LIVET I DANDERYD NR 3 2014

Redaktion

Christina Högberg, informatör
christina.hogberg@svenskakyrkan.se
Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Design&produktion

Lind Lewin kommunikation

Skribenter

Mia Sjöström, Petter Karlsson

Illustrationer

Lotta Köhlhorn, Hanna Stenman

Fotografer

Elliot Elliot, Claes Gabrielson

Tryckeri

Stockholms Läns Grafiska AB

”

Här är stillhet och tystnad
nu när marken färgats vit
Från den trygga, gamla kyrkan
klingar sången ända hit

Jag har stannat vid vägen
för att vila mig ett tag
Och blev fångad i det gränsland
som förenar natt och dag

Och ett sken ifrån ljusen
bakom fönstrets välvda ram
Har förenat de själar
som finns med oss här i tiden
Och jag vet att de som har lämnat oss
har förstått att vi är
liksom fladdrande lågor
så länge vi är här

”

Ur *Koppången*
av Per-Erik Moraeus
och Py Bäckman